

Mesurar per orientar: un baròmetre per a les polítiques culturals locals

Published by [Interacció, projecte editorial del CERC](#) [1] on 17/07/2014 - 09:40 | Last modification: 21/09/2026 - 14:53

El barómetro cultural local (Báculo) aborda una dificultat persistent de les polítiques culturals municipals: **com convertir la informació disponible en una eina efectiva per orientar decisions, fer seguiment de l'acció pública i avaluar-la**. El text presenta BÁCULO, desenvolupat a partir del Sistema d'Indicadors Culturals Locals (SICLO), com un instrument que redueix la complexitat d'un sistema ampli d'indicadors i la transforma en informació comparable i visualment interpretable per als governs locals.

Mesurar la política cultural no consisteix només a acumular dades, sinó a convertir-les en criteri per orientar l'acció pública.

L'origen de l'eina es troba en el treball iniciat per la Federació Espanyola de Municipis i Províncies (FEMP) el 2005 per construir instruments comuns d'informació i avaluació cultural local. El primer sistema desenvolupat arribava a 352 indicadors i evidenciava una tensió que travessa tot el projecte: **un sistema d'avaluació pot ser metodològicament complet i, alhora, resultar difícilment aplicable pels municipis**. Successives revisions van reduir el model fins als 78 indicadors del SICLO i, en el seu nivell bàsic, a 18 indicadors qualitius i 28 de quantitatius.

BÁCULO fa un pas més en aquesta simplificació. En lloc de presentar directament el conjunt de dades, les sintetitza en **tres indicadors multidimensionals: Sintonía, Acción i Impulso-Respuesta**. La intenció és que cada govern local pugui observar la seva situació i comparar-la amb una referència formada, en el moment de publicació de l'article, per la mitjana dels governs participants. Els autors plantegen que una major extensió del sistema permetria construir comparacions més específiques entre municipis de dimensions, pressupostos o esforços culturals semblants.

El primer indicador, **Sintonía**, examina fins a quin punt la política cultural municipal s'ajusta als principis de l'Agenda 21 de la Cultura. Ho fa a través de sis dimensions: cultura com a factor de desenvolupament sostenible, desenvolupament del teixit cultural local, transversalitat, accés a la cultura, participació ciutadana i suport a la memòria i la creació. No mesura principalment recursos o resultats, sinó l'orientació de la política cultural. El gràfic radial que presenta l'article permet confrontar el perfil del municipi amb el valor de referència en cadascuna d'aquestes dimensions.

L'indicador d'**Acción** desplaça la mirada cap a la intervenció efectiva del govern local. Considera cinc dimensions: pressupost, personal, dotacions, equipaments i activitats. Per poder comparar magnituds molt diferents, les dades es relativitzen principalment segons la població i es transformen en puntuacions basades en quintils. BÁCULO mostra així si la posició municipal és superior, similar o inferior a la referència. Aquesta operació permet convertir una gran quantitat d'informació administrativa en una representació sintètica de la intensitat de l'acció cultural local.

El tercer indicador introdueix la proposta més significativa del model. **Impulso-Respuesta** posa en relació els recursos i l'activitat promoguts pel govern local amb la resposta ciutadana. L'impuls considera dotacions, equipaments i activitats en relació amb la despesa cultural; la resposta incorpora usos dels serveis i formes de participació, com les visites als museus, els usuaris de biblioteques, l'assistència, les entrades venudes, la formació o l'associacionisme. El diagrama de dispersió de la pàgina 10 situa els governs locals segons aquestes dues dimensions i permet observar si una determinada intensitat de l'acció pública es correspon amb una resposta ciutadana proporcional.

Aquí rau probablement l'aportació principal del text. **L'avaluació deixa de ser concebuda només com una descripció de recursos i activitats i intenta relacionar l'acció institucional amb els comportaments culturals de la ciutadania.** BÁCULO vol proporcionar així una eina de comparació que ajudi els governs locals a identificar fortaleeses, desequilibris i possibles àmbits de millora.

Nota de l'editor (2026) Llegit avui, el document permet veure amb claredat una determinada etapa de l'avaluació cultural local, molt centrada en la construcció de sistemes d'indicadors comparables i en la capacitat de convertir dades administratives en informació útil per a la decisió. La seva fortalesa és precisament aquesta voluntat d'operativitat. També hi apareix el seu límit: la resposta ciutadana queda assimilada fonamentalment a demanda, ús i participació quantificables. El sistema permet saber quant actua una administració i quina resposta observable obté, però té més dificultats per captar desigualtats d'accés, capacitats culturals, qualitat de les relacions, apropiacions socials o efectes menys immediatament mesurables. Aquesta distància no invalida l'eina. Situa amb precisió **què pot explicar un sistema d'indicadors i què necessita altres formes d'observació i avaluació.**

Referència

Coll-Serrano, V., Vila-Lladosa, L., Blasco-Blasco, O., i Carrasco-Arroyo, S. (2013). El barómetro cultural local (Báculo): una herramienta para el seguimiento y la evaluación de las políticas culturales locales. *Sociedade e Cultura*, 16(1), 143–154.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Tags: avaluació de polítiques culturals

Tags: planificació cultural

Tags: polítiques culturals

Tags: recerca cultural

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2014/mesurar-orientar>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/e140279_0.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/5173>